

UREDNIŠTVO ZARJE je v Ljubljani, Frančiškanska ulica št. 8 (tiskarna I. nadst.). Uradne ure za stranke so od 10. do 11. dopoldne in od 5. do 6. popoldne vsak dan razen nedelj in praznikov. Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

NAROCNINA: celoletna po pošti ali s pošiljanjem na dom za Avstro-Ogrsko in Rusno K 21.00, polletna K 10.80, četrtletna K 5.40, mesečna K 1.80; za Nemčijo celoletna K 26.40; za ostalo inozemstvo in Ameriko celoletno K 36.—.

Posamezne številke po 8 vin.

ZARJA

ZARJA izhaja vsak dan razen nedelje in praznikov ob pol 11. dopoldne.

UPRAVNIŠTVO se nahaja v Selenburgovi ulici št. 6, II., in uraduje za stranke od 8. do 2. dopoldne in od 8. do 7. zvečer. Inzerati: enostopna petilivretica 30 vin., pogojen prostor, poslana in reklame 40 vin. — Inzerate si člena upravnštva.

Nefrankirana ali premalo frankirana pisma se ne sprejemajo. Reklamacije lista so poštne proste.

Stev. 608.

V Ljubljani, v torek dne 17. junija 1913.

Leto III.

Tiskovna reforma.

III.

Avstrija bi v marsikaterem oziru potrebovala zelo temeljitih, naravnost revolucionarnih reform, ne da bi prehitela druge države, ampak da bi jih vsaj za silo došla. V sedanji Avstriji in v sedanjih časih pa ni misliti na to, ker imamo v parlamentu meščansko večino, s katero je vsak odločen napredek nemogoč, ker nima niti toliko poguma, da bi ostala zvesta vsaj svojemu lastnemu programu. Ali nekateri reči so tako zastarele, da si ne more nihče zatajiti njih absurdnosti in celo najpompnejši hlapi vlade priznavajo, da jih je treba popraviti. Med temi je naš stari tiskovni zakon, čigar reforma je bila zadnjih dvajset let že parkrat na dnevnem redu, pa je vendar prav po avstrijski metodi še danes nerešena.

Zdaj je vendar tiskovni odsek vzlic vsem vladnim oviram rešil določbe tiskovnega reda in se ima baviti z reformo tiskovnega zakona. Načrt, s katerim se je odsek že v mnogih zasedanjih ukvarjal, prihaja še iz Körberjeve dobe; star je torej dovolj, da bi doživel svojo zakonitev. In če bi imela vlada količkar drugih skrbi kakor iztiskavanje sredstev za militarizem, bi morala od svoje strani pospešiti zadevo z največjo vnetostjo.

Justični minister Hohenburger se je res oglašil s svojimi nazori in se je celo osebno potrudil v odsek, ter podal tam svoje predloge. Treba jih je spoznati, da se razume, kakšne pojme ima ta gospod o tiskovni svobodi in kako temeljito se zna meščanski svobodomislec vživeti v najtemnejšo reakcijo.

Predlog, ki ga ima odsek v razpravi, gre za tem, da se omeje konfiskacije. Toliko odločno, da bi pri avstrijskih buržvaznih strankah, da bi zahtevale enostavno tiskovno svobodo in sploh odpravile konfiskacije, dasi taka svoboda tudi drugih držav ne spravlja v nevarnost. Po načrtu poslanca Mühlwerta, ki se v glavnih potezah viema s Körberjevim načrtom in služi odseku za podlago, bi bila konfiskacija mogoča v slučaju nekaterih prestopkov tiskovnega reda, n. pr. če ni na listu imenovan odgovorni urednik, ali če ni oblasti izročiti obvezni iztis; razun tega pa v slučaju pregreškov ali zločinov proti varstvu mobilizacijskih tajnosti, v slučaju veleizdaje, žalitve veličanstva, bogokletja, pregreška zoper javno pravnost, pozivanja na

kazniva dejanja, če obstoja nevarnost, da bo pozivu neposredno sledil zločin, in pozivanja na dinamične atentate.

Ta možnost cenzorskih konfiskacij se zdi gospodu Hohenburgerju vse premajhna. On zahteva pravico rdečega svinčnika, razun tega še za sledeče slučaje: 1. za objavo sodnijskih izjav in razpravo sodb; 2. za objavo iz tajnih vojaških procesov; 3. za vse prestopke proti §§ 302 in 305 kaz. zak., t. j. pozivanje na kazniva dejanja brez omejitve in draženje na sovražnost.

Na tej podlagi bi spreten državni pravdnik lahko konfisciral vse, kar mu ni všeč. Povrh tega pa se hoče gospod Hohenburger še zavarovati proti imuniziranju konfiskacij. Odsekov načrt pravi, da razprave javnih zborov (državnega zbora, deželnih zborov, delegacij) tedaj izgube imuniteto, če dotični zbor izrecno sklene, da se dotična zaplenjena tiskovina ne sme objaviti. Že to je poslabšanje napram sedanjemu položaju. Hohenburger pa hoče obrniti stvar, in zahteva, da se noben zaplenjeni spis ne sme objaviti, razun če to dotični zbor izrecno dovoli. O vsakem tiskovnem slučaju bi bilo torej treba posebej sklepati, in ker se na možnost naših parlamentarnih večin in zanašati, bi bil to konec imunitete za opozicijsko časopisje.

Še v tretji smeri ima Hohenburger bolečine. Po odsekovem načrtu ostanejo za vse tiskovne procese merodajna porotna sodišča; le privatne žalitve časti bi imele priti pred zaprisežence pri sodiščih prve instance. Hohenburger pa zahteva, da se omeji kompetenca porot na veleizdajo in na kalitev javnega miru, ter na pregreške po §§ 300 in 302; vsaka druga politična tiskovna pravda pa bi imela priti pred redno sodišče.

V tiskovnem odseku je takoj sodrug dr. Adler izjavil, da je predlog justičnega ministra enostavno nesprejemljiv. To mislimo tudi mi, in čeprav vemo, da so stranke večine neverjetno dostopne vsakemu vladnemu vplivu, se nam vendar zdi, da se ne morejo tako ponižati, da bi pomagale zadaviti vsako tiskovno svobodo. Naposled ni nikjer zapisano, da ostane stranka, ki je danes vladna, za večne čase na krmilu. Lahko se pa pravi, da s tako nazadnjaško zahtevo še noben minister ni prihajal, kakor nemški »liberalec« Hohenburger.

Poročilo okrajne bolniške blagajne v Gorici.

GIBANJE ČLANOV:

Gibanje članov tekom leta 1912 je bilo sledeče: vstopilo 17.693 moških in 2542 ženskih; skupaj 20.235; izstopilo 17.751 moških in 2443 ženskih; skupaj 20.194; celokupno gibanje znaša 40.429 članov, nasproti 39.949 v letu 1911; povišek v gibanju v letu 1912 za 480 članov.

V začetku leta 1912 je bilo včlanjenih 4728 moških in 1238 ženskih; skupaj 5966 članov; koncem leta 1912 je bilo včlanjenih 4670 moških in 1337 ženskih; skupaj 6007 članov, povišek za 41 članov.

Največje število članov je bilo v dobi november-december, namreč 6954; od teh je bilo 5483 moških in 1471 žensk; najmanjše je bilo v dobi februar-marec, namreč 5452; od teh 4259 moških in 1193 žensk.

Povprečno število članov v letu 1912 znaša 6825 nasproti 5606 v letu 1911; povprečni povišek torej za 1219 članov; povišek, kateremu je deloma prišteti vpis delavcev zaposlenih v Solkanu, vsled razpustitve podružnice podpornega društva v Solkanu s 1. novembra 1912.

GIBANJE BOLNIKOV IN PODPORE:

V letu 1912 je obolelo 3732 moških in 831 ženskih; skupaj 4563 članov, s 5105 slučaji bolezni za moške in 1125 slučaje za ženske; skupaj 6230 slučaje bolezni, za katere se je izplačalo 82.849 dni podpore, od teh 63.817 moškim in 19.032 ženskam. V letu 1911 je obolelo 5126 članov (4366 moških in 760 ženskih) s 6825 slučaji, za katere se je izplačalo 87.071 dni podpore. V letu 1912 je bilo z vsem povprečnim poviškom članov 563 manj bolnikov, 595 slučaje in za 4222 dni manj izplačane podpore.

V letu 1912 je bilo 30 porodov s 766 dnevi izplačane podpore, nasproti 35 porodov s 956 dnevi izplačane podpore v letu 1911; manj torej za 5 porodov in 193 dni podpore.

V letu 1912 je umrlo 45 članov (39 moških in 6 žensk v letu 1911).

Razsodišče blagajne je imelo v letu 1912 osem sej, na katerih se je razpravljalo o 78, pri čem 48 članov; od teh 35 za celo in 43 za delno izplačilo ustavljene podpore. Ovrženih je bilo 53, sprejetih v celem obsegu 4 in deloma 19; v dveh slučajih se je izreklo razsodišče za nekompetentno.

DOHODKI:

Zavarovalni prispevki:

Za tekoče zavarovalne prispevke se je zaračunalo 138.859 K 72 vin. članom in 69.429 K 86 vin. delodajalcem; skupaj 208.289 K 58 vin. nasproti 208.024 K 96 vin. v letu 1911; povišek v letu 1912 za 264 K 62 vin.

Mali povišek je prišteti izključno k povprečnemu povišku prisotnih članov. Res je, da je bil v letu 1911 povišek za 58.401 K 67 vin., ampak v tem povišku so všteti zaostali zavarovalni prispevki za tri leta, ki so bili predpisani raznim tvrdkam in posebno pa bančnim zavodom, ker so zanemarjali vpis svojih uslužbencev; dočim so bile v letu 1912 predpisane zelo male svote. K povišku leta 1911 je tudi prišteti povišek prispevkov in premembo mezdne tarife. Zategadelj je smatrati povišek v letu 1911 kot izredni povišek ter ne more biti podlaga za primer z letom 1912.

Pridržki članom na podpori so znašali 3105 K 34 vin., nasproti 3519 K 8 vin. v letu 1911, že odpisani prispevki pa 155 K 76 vinarjev.

Skupnih dohodkov na prispevkih je bilo torej v letu 1912 211.550 K 68 vin., nasproti 212.724 K 71 vin. v letu 1911; manj torej za 1174 K 3 vin.

Drugi dohodki:

se razdele tako: a) za povračila po § 65 4421 K 99 vin., nasproti 1735 K 24 vin. v letu 1911 več zt 2686 K 75 vin.; b) za povračila po § 32 4300 K 14 vin., nasproti 4816 K 90 vin. v letu 1911; več za 516 K 76 vin.; c) za globo 2748 K 47 vin., nasproti 2576 K 8 vin. v letu 1911; več za 172 K 39 vin.; d) na obrestih 4923 K 86 vin., nasproti 4029 K 36 vin. v letu 1911; več za 894 K 50 vin.; e) razni dohodki 1477 K 95 vin., nasproti 1334 K v letu 1911; več za 143 K 95 vin.

Skupnih dohodkov v letu 1912 je bilo torej 229.423 K 9 vin., nasproti 227.216 K 29 vin. leta 1911; povišek na dohodkih v letu 1912 za 2206 K 80 vinarjev.

IZDATKI:

Bolniške podpore:

na podporah za slučaj bolezni se je izplačalo 112.500 K 71 vin., nasproti 122.432 K 8 vin. v letu 1911; manj torej za 9931 K 37 vin.

za porodiške podpore se je izplačalo 627 K 84 vin., nasproti 677 K 52 vin. v letu 1911; manj za 49 K 68 vin.; za posmrtno podporo 2324 K, nasproti 2085 K v letu 1911; več za 239 K.

Skupni izdatki na podporah znašajo torej 115.452 K 55 vin., nasproti 125.194 K 60 vin. v letu 1911; manj torej za 9742 K 5 vin.

Iz teh števk je razvidno, da bolehanje tekom leta 1912 ni bilo tako razširjeno kot leta 1911 (glej gibanje bolnikov in bolniške dneve).

Zdravila, bolnišniški stroški, zdravniško in prirediteljsko osebje:

za zdravila in mineralne vode se je izdalo v letu 1912 10.693 K 9 vin., nasproti 11.433 K 52 vin. v letu 1911; manj za 740 K 43 vin.

za terapevtske predmete se je izdalo 757 K 43 vin., nasproti 742 K 85 vin. v letu 1911; več za 14 K 58 vin.

za kopeli 324 K 93 vin., nasproti 485 K 90 vin. v letu 1911; manj za 160 K 97 vin.

za bolnišniške stroške se je izdalo v letu 1912 9069 K 8 vin., nasproti 6684 K 65 vin. v letu 1911; več torej za 2384 K 43 vin. K temu povišku je prišteti pred vsem povišanje oskrbnih stroškov pri vseh bolnišnicah, ki so se povišali tekom leta 1912;

za prenos v bolnišnice se je izdalo 302 K 80 vin., nasproti 369 K 46 vin. v letu 1911; manj za 66 K 66 vin.

Srbski socialisti za mir.

Belgrad, 14. junija.

Naši buržvazni opozicionalci so včeraj z očitnim tendenčnim namenom zahtevali od vlade pojasnila o zadnjih vesteh, ki govore o demobilizaciji in o rešitvi balkanskih sporov brez vojne. Gospodom ni všeč mirna rešitev. Premalo jim je bilo krvi, in največji greh vlade, katero so podpirali vse do včerajšnjega dneva, se jim zdi ta, da ne žene naroda s tako odločnostjo v novo klanje, kakršna bi preprečila mirno rešitev. Gospodje pa so bili tako previdni, da niso podali interpelacije, o kateri bi se bila lahko razvila debata. Tako je bilo zastopnikom socialne demokracije onemogočeno, da bi bila posegla v razpravo. Omejiti sta se morala na kratko izjavo, kakršne je dosedanja praksa v skupščini sankcionirala. Sodrug Dragiša Lapčević je torej podal sledečo izjavo:

Gospodje poslanci!

Socialna demokratska stranka je v jeseni vstala v Narodni skupščini proti takrat namestni v deset dni pozneje napovedani vojni zoper Turčijo.

Vojna je zavajevalna metoda vladajočih družstvenih razredov; socialna demokracija je priporočala za osvoboditev in zedinjenje narodov na Balkanu ter za njih napredek in razvoj drugo pot: **Demokratsko revolucijo, ki bi vodila do federacije balkanskih republik.**

Ali takrat je še naglašala, da bo vojna s Turčijo z namenom, da se razdeli njeno ozemlje med vojne sotrudnike privedla do novih razprtij in nedoglednih nesreč.

Zdaj je očividno potrjeno napovedovanje socialne demokracije: Narodno zedinjenje in narodna osvoboditev na Balkanu je ni dosegla, raznim narodom se vsiljujejo tuji režimi, in zaradi razdelitve od Turčije osvojenega ozemlja pripravljajo vlade sobojevnikov vzajemno klanje balkanskih narodov!

Ljubljana in Kranjsko.

— »Prezira naj klevete!« Klerikalni občinski odbor v St. Vidu nad Ljubljano je zagrešil debelo nesposobnost. Izrekel je »preblagorodnemu gospodu deželnemu glavarju slovesno svoje spoštovanje in neomajno zaupanje, proseč ga naj prezira klevete, ki Njega, stoječega visoko nad podlimi obrekovalci ne morejo do seči.« Sentivški občinski očetje mečejo v svoji iz Ljubljane naročeni zaupnici »klevete« in »obrekovalce« tako nasplošno, da jih prizadete osebe zaradi žaljenja ne morejo pogosti pred sodnijo, da tam svoje brezvestne insulte tudi dokažejo. Ker ni dvoma, da bodo te naročene zaupnice klerikalnih občinskih odborov kar deževale, je treba pribiti njih nesposobnost in brezpomembnost. Od dr. Susteršiča javnost drugega ne terja kot dokaze, da so obdolžitev neosnovane klevete; izrek Susteršičevega zapetnika Belca tore dokazuje ne more nadomestiti, prinese tore kvečkemu Belcu kako nagradico. Torej najprvo trden dokaz in potem preziranje!

— Dr. Trillerjevi mandati. Dr. Triller izjavlja, da umakne odločitev deželnozbornskega in občinskega mandata. Dr. Triller ostane torej deželni poslanec in ljubljanski občinski svetnik, odločil pa je mesto deželnega odbornika; njegov naslednik v deželnem odboru je dr. Novak.

— Razdelitev referatov v kranjskem deželnem odboru od 16. junija 1913 dalje. Deželni glavar dr. Ivan Susteršič: vse personalije, umetništvo, gospodinske šole in gospodinske tečaje, ustanove. — Dež. odb. g. Josip Anton grof Barbo: železnice; dež. kultura, in sicer: vinarstvo, ribarstvo, gozdarstvo, sadjarstvo, živinodržavništvo, kmetijska družba, podkovska šola, šola na Ormu, posestvo na Robežu; obramba poljščine; stanovske stvari; prisilna delavnica; oskrba za zanemarjeno mladino v deželni prisilni delavnici; pospeševanje tujkega prometa. — Dež. odbornik g. dr. Evgen Lampe: deželne finance; živinoreja; zboljšanje hlevov; mlekarstvo; sirarstvo; deželna banka; ceste; melioracije in vodovodi; izkoriščanje vodnih sil za električne naprave; zadržništvo, agrarske operacije. — Dež. odbornik g. dr. Vladislav Pegan: občinske stvari; gasilnostražni zaklad; stavbinske stvari; pritožbe v cestnih zadevah izvzemši administrativno tehnične zadeve; deželnozbornske zadeve; lovske zadeve; deželna poslopja; rekurze zoper odmero davčine od vrednostnega priratska. — Deželni odbornik g. dr. Fran Novak: vojaške zadeve; pripraga; deželni muzej; bera; statistika; de-

za zdravniško osebje se je izdalo 14.948 K 30 vin., nasproti 14.616 K 43 vin. v letu 1911; več torej za 331 K 87 vin. Ta povišek je prišteti k stroškom (540 K) nadomestitve enega zdravnika, ki ga je morala blagajna vzdvižavati — v smislu službene pragmatike za zdravnike — za prve tri mesece bolehanja;

za prirediteljsko osebje se je izdalo 9446 K 56 vin., nasproti 8297 K 49 vin. v letu 1911; povišek torej za 1149 K 5 vin. Ta povišek je nastal, ker so se določile leta 1912 dijete prirediteljskega celodnevno nadzorovanje bolnikov ter nadomestitvi zaradi bolezni enega prirediteljskega.

(Konec prih.)

Zoper to politiko, ki je zločin v najstrašnejši obliki in največji meri, dviga socialna demokracija tudi topot svoj najenergičnejši protest.

Ona obtožuje vlado za politiko, ki bi vodila v novo vojno.

Ali socialna demokratska stranka ne toži le vlade in njene stranke zaradi vojne, temveč tudi vse buržvazne opozicijske stranke, ki so odobravalе vojno, ji pomagale, jo gonile na vojno in glasovale za to, da se vodi narod na klanje.

Socialna demokracija toži vlado, ker vodi stvari tudi sedaj v krvavo obračunavanje; enako pa toži tudi buržvazne opozicijske stranke, ki zahtevajo, nezadovoljne z dosedanjimi nesrečami in žrtvami, še krvi.

Socialna demokratska stranka ne odgovarja le svojemu proletarskemu značaju in ne izpolnjuje le ukaza svojega programa, temveč govori iz duše vsega naroda, ko zahteva: Da se doseže z vsemi balkanskimi narodi popolno gospodarsko, politično in kulturno edinstvo v federaciji balkanskih republik, v kateri bo vsem narodom zajamčena popolna narodna svoboda in samostojnost in v kateri se bodo dobili pogoji za napredek in razvoj, kolikor je mogoče v družbi privatne lastnine.

Proti nekemu tujemu vmešavanju na Balkanu, zlasti kadar prihaja iz vira največje reakcije, nastopa socialna demokratska stranka za svobodno, neodvisno, demokratsko in sporazumno iniciativo balkanskih narodov samih za dosego miru in zedinjenja, ter odločno zahteva čim hitrejšo demobilizacijo vojske. Naj ožive zapuščene delavnice in njive, naj se vrnejo očete rodin k izstradanim otrokom in naj se ohranijo tako mila, dragocena in nena-dosteljiva ljudska življenja!

želni teritorij; odgon; konsignacije in računi oskrbnih stroškov za izven kranjske bolnice. — Dež. odbornik g. dr. Iv. Zajec: šolstvo; trgovska šola; deželni dobrodelni zavodi in javne bolnice izvzemši konsignaciji in oskrbne stroške za izvenkranjske bolnice; odpis bolniških oskrbnih stroškov, zdravstvo; obrt; visokošolske polpore; oskrba za zanemarjeno mladino v Salezijanskem zavodu; ubožne zadeve in deželno gledališče.

— Liberalni shod v Sisk. Politično društvo »Vodnik« je sklicalo v sredo 14. t. m. shod, ki naj bi bil nekako protestno zborovanje proti soc. demokratskemu shodu pri »Anžoku«. Občinski svetovalec Kralj je povdarjal, koliko da so napravili liberalci, da so poboljšali ceste, zvišali postavke o cestah, šoli, razsvetljavi, o odpravi vode, pa zategadelj so morali zvišati obč. doklade — in zaradi vodovoda jih bodo še zvišali. Vse tiste ljubke, prijetne, lepodoneč besede ob volitvah, s katerimi so farbali ljudi, sedaj sami obsojajo in tq je pribil tudi sodr. A. Kristan na socialnodemokratskem shodu. »Brez nič, ni nič!« Župan ljubljanski, dr. Tavčar, je zahteval, da naj občina prevzame vodovod v lastne roke, če hoče dati cenejšo vodo. In sklenjena resolucija je vsebovala isto kakor Kristanova, namreč sprejetje vodovoda v občinsko upravo. »Rez smeha ne more biti liberalnega shoda, zato skrbi Ojster, slavni govornik v Sisk. ki ne pove, kar ima resnično na srcu«, obeta Slovencem »also presenetljivih novic izza kulis vodovodne zadrage.« Razen besed, da je zborovanje odgovor socialnim demokratom, ni bilo ničesar proti tem, ampak sami so pritrdili izvajanjem sodr. Kristana. - P.

— Zagorje ob Savi. V »Slovenskem Narodu« z dne 14. t. m., št. 134. se jeze dopisniki iz Zagorja, zakaj da nečem odgovarjati njihovim starim, desetkrat ogledanim lažem, katere prinašajo že skoro štiri leta. Prišel je znani lopov s svojim rokovnjaštvom 24. februarja leta 1910 in od takrat je, ne vem kolikokrat, čisto gotovo pa desetkrat ponovil one laži, katere je zopet pogrel v navedeni številki, Bralci »Zarje« se bodo gotovo še spominjali onega procesa, ki se je vršil 9. in 10. septembra 1910 v ljubljanski porotni dvorani zaradi objavljenih član-kov v »Slovenskem Narodu« z dne 24. in 26. februarja 1910, v katerih se mi je očitalo med drugim tudi to, kar mi sedaj zopet očita ničvredna duša iz Zagorja, kateri posojuje svoje ime obrekovalec Savšek Peter, ki ne zna niti dobro svojega imena podpisati. Kdorkoli bi bil, ne bi mogel drugače ravnati, kakor sem ravnal. Dal sem 9. in 10. septembra 1910 priložnost Petru

Savšku, Tauterju Janezu in še par drugim takim gospodom, da bi mi bili pred sodnijo dokazali svoje očitanje. Ali kaj se je zgodilo? Habetakratni toženec, ki se je popreje bahal, da naj ga tožim, da nastopi dokaz resnice, in ki je prišel me osebno pozivati, da naj ga tožim, da je on dopisun — nosil se je ravnotako kakor sedaj Peter Savšek — je pred sodnijo izjavil, da ni dopisun, uradništvo »Slovenskega Naroda« se je rajši pustilo obsoditi in ga ni izdalo. Videl sem takoj na začetku obravnave, da je šlo takrat falotski fakinaži, ki je bila v zvezi s tistimi dopisi, samo zato, da mi materialno škoduje. Vztrajal sem dva dni pri obravnavi, čeravno sem vedel, da ne morem dobiti pravega falota, ki je napisal omenjene članke. Hotel pa sem vseeno dati priliko vsem, ki me obrekujejo, da mi kaj dokažejo. Ali kaj se je zgodilo? Vse tiste priče, ki so bile poklicane, da mi kaj dokažejo, so pred poroto dejale, ali da nič ne vedo, drugi pa so me hvalili. Nekaj pa se jih je odtegnilo pričevanju s tem, da so zboleli in si dali napraviti od zdravnika izpričevalo. Po izidu procesa je prišel na ljubljanski kolodvor takratni porotnik gospod Slanc iz Litije in mi je dejal sledeče: Gospod Čobal, iz dvorane ste šli čist kakor angeli: obsoditi Habeto seveda nismo mogli, ker ne more nihče verjeti, da je on dopisun, in smo ga smatrali le za orodje drugih. Sramotno pa je za one, ki imajo kaj opraviti s temi članki. Ali bi se mi ne zgodilo danes ravno tako? Da je Peter Savšek še manj zmogel napisati, kakor je bil Habet, ve pač v Zagorju vsak otrok. Bil bi zopet slaman mož, kakor je takrat dejal Habetov zagovornik, dr. Zirovnik, ki ga je zagovarjal s tem, da naj ga porota oprosti, ker je orodje drugih. Kdor toraj pošteno misli in pozna ničvedno tolopo, ki se zbira okolo par sirovih dopisunov, ki napadajo enkrat mene, drugič druge, ki absolutno niso za nobeno praktično, ne gospodarsko in ne politično delo v nobeni politični stranki, edino le še za dopisume »Slovenskega Naroda«, ta bo moje ravnanje odobral. Toraj le pišite, kar hočete: jaz vam ne bom odgovarjal in tudi vas ne bom tožil. Pač pa vas pozivam: Kdor kaj ve slabega o meni, naj pride in naj mi pred pričami očita, potem mu zagotovim, da mu dam priliko pri okrajni sodniji, da mi svoje očitke dokaže. Če ne, pa bo romal v špehovko. Očita naj mi naravnost v obraz, kaj sem zagrešil; kdor pa tega ne stori in se hinavsko skriva za uradništvo »Slovenskega Naroda«, pa ni mož, ampak malopreden rokavničar in podel linavec in obrekovalec. O stavki 1906 v Trbovljah naj omenim samo to, da stavke nisem vodil jaz, temveč sodruga Jarolin iz Turna in Zwanziger iz Ljubna; na raznih sestankih zaradi stavke so bili tudi France Peterlin, Martin Repovž, Jakob Strajner, ki so bili vsi proti temu, da bi se tudi v Zagorju pričela stavka. Toraj vsi, ki so stavko vodili in ki so se udeleževali sestankov, naj govore; kdor mi more le najmanjšo stvarco dokazati, da sem na lastno pest zabil stavko v Zagorju, naj stopi na dan! Takratni ravnatelj Schüller je 9. septembra 1910 pod prisego izpovedal — sklicujem se na izpovedbo v zapisniku — da nisem nikoli obravnaval sam ž njim, ampak vsakokrat vpričo zaupnikov in da sem zastopal vsakokrat vse delavce, kar jih je bilo v službi. S tem mislim, da sem pojasnil stvar dovolj in se ne bom oziral več na nobene take napade, bodisi v »Slovenskem Narodu« ali v kakem drugem listu. — Zagorje ob Savi, 16. junija 1913. — M. Čobal.

— »Ruhig, ruhig« — to je najnovejši bojni klic jugoslovanskih železničarjev. V nedeljo so imeli namreč jugoslovani v Litiji »shod«, na katerega je prišel sam »Herr Johann Škerjanec«. »Shod« — vseh jugoslovancev je bilo eno omizje — so posetili tudi naši železničarji iz Zagorja in Zidanega mosta. Zabajali so se imenitno. Jugoslovane sta podpirala tudi Juvan in Tauter, ki pa nista železničarja. Ves shod je imel namen, da pokaže jugoslovanskim železničarjem socialne demokrate take, kakršni niso. Tauter iz Zagorja je pripovedoval koliko tisočakov premore sodrug Čobal iz Zagorja in da so ti tisočaki delavski krajarji. To je namreč oni Tauter, ki plačuje svojim delavcem po 1 K 20 v na dan za delo od petih zjutraj do osmih zvečer. Jugoslovanski železničarji in podjetniki, ki izkoriščajo svoje delavce — to je najnovejša strokovna organizacija. Juvan je tudi napadal socialne demokrate in zlasti še sodr. Kopača. Ko so mu ugovarjali naši zavedni železničarji, jih je nahrulil: »Ruhig, ruhig!« Da, da, gospode jugoslovani, le lepo »ruhig«, ker drugače bomo tudi mi začeli osebni boj, ki je vam najljubši.

— Spored I. javne produkcije golencev Glasbene Matice v torek, dne 17. junija: 1. Burgmüller: Koračnica. Na klavir igra gđ. Poldka Zupan. Sola g. Jos. Pavčiča, 3. razred. 2. a) Zd. Fibich: Dve pesmi. b) Grieg: Sprevod pritlikavcev. Na klavir igra gđ. Marica Bren-

čič. Sola gđ. J. Chlumecke, 6. razred. 3. Shigele: Fantazija iz Thomasove opere »Mignon«. Na gosli svira g. Zoran Hribar. Sola g. J. Vedrala, 4. razred. 4. a) A. Dvořák: Valček. b) E. Schütt: Etude Mignon. Na klavir igra gđ. Marija Skaza. Sola gđ. J. Chlumecke, 6. razred. 5. a) Fr. Schubert: Nepotrpežljivost. b) dr. B. Ivajic: Ciganka Marija. Pesmi poje g. Erih Lilleg. Sola g. Fr. Gerbiča, 1. razred. 6. a) Grečninov: Jesenska pesem. b) Seeling: Loreley. Na klavir igra gđ. Hana Orešek. Sola gđ. J. Chlumecke, 6. razred. 7. Moszkowski: Španski pels št. 3. Na gosli svira g. Karel Planinšek. Sola g. Vedrala, 4. razred. 8. Mozart: Sonata. Andante con variazioni, A-dur. Na klavir igra gđ. Zdenka Tomineš. Sola g. A. Trošta, 6. razred. 9. a) A. Lajovic: Cveti, cveti, rožical! b) Saša Šantel: Galebi. c) Dr. G. Krek: Predsmrtnica št. 2. d) Grieg: Primula veris. Pesmi poje gđ. Cenka Sever. Sola g. M. Hubada, 1. razred. 10. a) Fr. Gerbič: Romanca. b) Mendelssohn: Pesem brez besed. Na klavir igra g. Rudolf Koleča. Sola g. Fr. Gerbiča, 7. razred. 11. J. Svendsen: Romanca. Na gosli svira g. Maks Oliča. Sola g. Vedrala, 5. razred. 12. a) Grieg: Erotika. b) Rachmaninov: Scherzo.

— Umrl so v Ljubljani: Karel Hudabinič, zavarovalni višji nadzornik v p. 77 let. — Ljudmila Ham, roj. Marinko, poštnega sluga žena, 30 let. — Stefanija Blatnik, hči pekovskega pomočnika, pol leta. — Viktor Stalowsky, sin postajnega mojstra, 9 let. — Marija Marinšek, dnarica, 72 let. — Marija Bogataj, postrežnica, 60 let. — Anton Činkole, dninar, 41 let.

— Naglasovo hišo podero, ker so se pokazale pri ureditvi ljubljanske razpoke, ki so se zadnji čas tako razširile, da morajo hišo podreti. Podirati so pričeli hišo včeraj. Zalogo pohištva so preselili v Lavrenčičovo hišo na Kongresnem trgu.

— Smrten padec s črešnje. Primožič Ignacij iz Žirov, popravljalec ur in žag, je v nedeljo bil pri posestniku Francetu Tomecu. Primožič je zlezal na Tomečevo črešnjo in obiral črešnje. Pri tem se mu je zlomila veja in Primožič je priletel na zemljo s toliko močjo, da si je zlomil nogo in pretresel možgane. Primožiča so prepeljali v deželno bolnico, kjer je umrl.

— Otrok je utonil. Ana Žarn iz Dol. Aplenke je imela v oskrbi dveletnega Franceta Žarn. Ta je zašel v precej globoko lužo in utonil.

— Ker je aretirancu pomagaj pobegniti. Orožniki so aretirali v Spod. Pirničah Janeza Kristana zaradi težke telesne poškodbe Andreja Robasa, in so ga, ker je bil begosumen, uklenili. Med tem ko sta orožnika v Bačnikovi gostilni o tepežu polvedovala, se je posrečilo Kristanu pobegniti. Tekel je z zvezanimi rokama mimo hiše, kjer stanuje tovarniški delavec Jože Merjasec. Ta je takoj uvidel, zakaj gre, šel je za njim v gozd in mu prepil veržico na rokah in tako pospešil beg. Obdolženec ne taji dejanja, obsojen je bil na en mesec ječe.

— Dvakrat pred sodiščem. Franc Ropotar, posestnik v Zgornjem Berniku, je bil obtožbe zaradi težke telesne poškodbe z razsodbo dne 24. decembra oproščen. Nove poizvedbe so pa dognale njegovo krivdo. Položaj je bil namreč ta, Obdolženec in njegov stričnik Andrej sta gnala troje volov iz Ljubljane domov. Od vasi Skaručne naprej, bila je že tema, se pripelje na rezsvetljenem kolesu za njima Andrej Križnar, ki je dajal z zvoncec znamenje za umikanje. Ker se pa ta dva nista zmenila za opomin, je stopil Križnar raz kolo in stavil Franceta Ropotarja na odgovor, zakaj se mu ne umakne. Obdolženec odvrne, da se takim smrkvcem ne bo ogibal, obenem ga je udaril po glavi. Zbil mu je klobuk na tla in ga, ko se je ta priklonil, da bi ga pobral, udaril z nožem tako silno po čelu, da mu je prebil čelno kost. Obdolžencu tajenje pri drugi razpravi ni pomagalo, ker so se našli neovržitvi dokazi za njegovo krivdo. Sodišče ga je obsodilo na šest mesecev ječe.

— Kinematograf »Ideal«. Danes do ponedeljka nov spored. Glavna točka je ciganska drama »Zuma«. Ostali spored je, kakor sledi: 1. Žurnal Pathe. (Najnovejši, šport, moda itd.) 2. Luka z lecta. (Burka.) 3. Dresirane opice in psi. (Varietetni film.) 4. Rudarski blagor! (Drama.) Samo popoldne. 6. Moric je bolan. (Velekomično s Princem.) V petek do ponedeljka velikaski detektivski film »Skrivnost Chateau Richmonda«. Cene in predstave kakor po navadi. Drugi teden »Mojsterski strel loyca na levo«. (Amerikansko.)

— »Skrivnost Chateau Richmonda« se imenuje senzacijski detektivski film, ki se bo predvajal od petka do ponedeljka v kino Ideal. Cene in začetek kot običajno.

Na klavir igra gđ. Emilija Marolt. Sola g. A. Trošta, 7. razred. 13. Schumann: Noveleta, F-dur. Op. 21. Na klavir igra gđ. Jela Repič. Sola g. A. Trošta, 8. razred.

ostaja dolga stoletja enako, nič ali le malo izpreminjajo načine obdelovanja zemlje. Nekaj vrtnarstva prinašajo italijanski menihi iz Italije, v kateri je še živa tradicija rimske kmetije.

Potem nastaja meščan, ta ne kmetuje dosti, trgovec hoče dosti sirovin za svojo trgovino, trgovec daje včasih vrednost kakšni stvari, ki ni vredna kmetu. Ljudje se množijo v mestih, na kmetiji, ker slednja oddaja dosti svojih ljudi v mesta, dasi pazijo grajščaki na to, da jim delavci iz kmetije ne uhajajo v mesta. Grajščak vidi, da se proizvodi kmetije lahko prodajajo na mestnem trgu — on premenjava načine obdelovanja grajskega sveta. Teza je imel za rabo tlakar, dajati je imel tlakar gospodu, kar je rabil. Ko nastane trg v mestih za živila in drugo iz kmetije, prevzame grajščak v lastno režijo svoja veleposestva, razširja jih, tlakarju krađe skupna zemljišča in tudi v lastnini kmeta se nahajajoče posestvo. Zdal napenja moči svojih tlakarjev, dosti je zaslužiti na mestnem trgu, po trgovcu. Zdal gleda na to, da se več dobiva iz zemlje, potratno kmetovanje se odpravlja in upelje se kolobarenje (Fruchtwechsel), njive ne počivajo, ampak so obsejane z žitom in menjaje z detello, ki se upelje v času naraščanja mest. Treba je več klavne živine, ki se po zimi prehranjuje v hlevih, ne na prostem, kakor še zdaj v Bosni.

Položaj na Balkanu.

Bolgarska vlada odklanja revizijo pogodbe. Pašić je včeraj predložil kralju demisijo kabineta, a jo je zopet umaknil.

ZAVEZNIKI MED SEBOJ.

Srbsko vojaško gibanje.

Belgrad, 16. Srbska vojska dovršuje svoj razvoj proti bolgarski meji. Nekateri ukrepi kažejo, da se zadnje dni gibanje čet še forsira. Vojvoda Putnik je odpotoval na inšpekcijo čet. Tudi princ Jurj gre k fronti. Glavni stan bo baje preložen v Piroto.

Ruski konji za Srbijo.

Sofija, 16. »Mir« javlja, da je ruska ladja »Srbija« peljala mimo Ruščuka dve pripetli ladi, polni ruskih konj, ki so namenjeni za Srbijo.

Boji med Grki in Bolgari.

Sofija, 17. Zadnje dni so imele bolgarske prednje straže v gorovju severozapadno od Soluna pretrpeti težke napade grških čet. Četrta in sedma grška divizija sta poizkušali pregnati Bolgare iz njih utrjenih pozicij ob Bežiku. Bolgari so jih odbili in jim prizadeli težke izgube.

Boglarski protesti.

Sofija, 16. Z ozirom na to, da so grške oblasti v Kastoriji, Florini, Vodeni, Jenidžem, Kumendževu in v Solunu aretirale cele množice Bolgarov, je dobil bolgarski poslanik v Atenah nalog, da protestira pri grški vladi zoper te ukrepe.

Armadni povelje carja Ferdinanda.

Sofija, 16. Car Ferdinand je izdal armadno povelje, ki so ga svečano prebrali poveljniki svojim četam. Car se v povelju zahvaljuje vojski za lunske zmage in izraža upanje, da ima vojska še dovolj moralne in telesne sile v sebi, da do konca izpolni vse nade, ki jih nanjo stavljata car in domovina.

Odgovor bolgarske vlade na srbsko noto.

Sofija, 16. Včeraj je izročil bolgarski poslanik v Belgradu srbski vladi odgovor na njeno noto, v kateri je predlagala, da demobilizirata obe državi na četrtino svoji armadi. Bolgarski odgovor naglašja, da je koncentracija bolgarskih čet na srbski meji posledica koncentracije srbskih čet, na katero je bolgarska vlada ponovno opozarjala v Belgradu. V odgovoru zahteva, bolgarska vlada, da zasedejo vse preporne pokrajine enako močne srbske in bolgarske posadke, in pa izlavo, da obe državi priznata ruskega carja za razsodnika na podlagi stare pogodbe. Končno zahteva bolgarska vlada, da se rešitev zadeve pospeši. — Odgovor na srbsko noto, da se revidira srbsko-bolgarska pogodba, bo izročen danes in je negativen.

Konferenca v Peterburgu.

Belgrad, 17. Srbska vlada je hvaležno sprejela vabilo ruske vlade, da se čimprej sestanejo ministrski predsedniki zavezniških držav v Peterburgu.

Peterburg, 17. Peterburške konference balkanskih ministrskih predsednikov se za Črno Goro udeležijo general Vukotić, ki se je že napotil v Peterburg. Bolgarsko vlado bo na konferenci zastopal ministrski predsednik dr. Danev s strokovnimi referenti. Konferenci bo predsedoval Sazanov. Vsa poročila bodo predložena carju, ki bo potem osebno odločil.

Pašićeva demisija.

Belgrad, 17. Ministrski predsednik Pašić, ki je kralju včeraj osebno predložil demisijo celokupnega kabineta, je svojo demisijo umaknil. Prihodnje dni odpotuje v Peterburg na konferenco ministrskih predsednikov.

Posredovanje velesil.

Dunaj, 17. Avstrija se v bodoče ne namerava udeleževati korakov za demobilizacijo pri balkanskih vladah. Nemčija in Italija pa nimata namena ostati doma, če store druge velesile še kakšne korake v tem oziru.

Zadnje vesti.

SKLEP ŠOLSKEGA LETA.

Dunaj, 17. Po predpisih, ki veljajo za večino avstrijskih kronovin, se konča na srednjih šolah, dekliških licejih, učiteljskih, trgovskih in navtičnih šolah pouk zadnjih deset dni pred

Hercegovini. Novejšemu kmetu je živalski dragocena stvar. In meščani postajajo po roko delskem delu, po trgovini in že po združevanju delavcev v enem prostoru, po manufakturni bogati; kmetija v vseh deželah jih redi dobro rop na morju, na velikih in malih kmetijah pa tudi. Meščani napredujejo v svojih rokodelskih spretnostih, tehnika dela zrašča do velike polnosti, do izrabe para; stroj stoji na torišče, fabrika, industrijska obrt odpre svoje vrata. Meščan, trgovec, industrialec morajo osvoboditi kmeta iz tlakarske vezi, da morejo ž njim trgovati. Kmet kot tlakar ne dela več, kar je njuno treba. Treba ga je bilo osvoboditi tlake in desetine, da obdeluje z veseljem svoja taborjena posestva. — Tlaka pade in hudo derno veliko mesto in velika industrija — trgovina stopita v gospodarstvo evropskega in ameriškega človeštva. Število ljudi narašča, kmetija jih mora preskrbljevati z živili. Promet po vsem svetu, po morju in kopnem, nastaja po izbiri para velikanskim, iz vseh svetov vlačijo ladje, železniške kmetiške proizvode na trg konkurenca, ki je nastala v mestih vsled razveze meščanskih zadrug silnejša, se je nastala tudi na kmetiji. Veliki in manjši posestniki so hoteli dosti proizvajati, dosti prodajati, konkurenco tujih dežel in svetov odstranjajo.

splošnim sklepom šolskega leta, torej 6. julija. Ker je letos 6. julij na nedeljo, je odredil naučni minister, da se razdele izpričevala in sklepi šolske leto 5. julija.

ODVETNIŠKI KANDIDATJE IN VOJAŠKA SLUŽBA.

Dunaj, 17. Justično ministrstvo je izdelalo specialne zakone, da se odvetniškim in notarskim kandidatom ter pravnim praktikantom, ki so bili ob zadnji krizi pozvani v aktivno vojaško službo, vrste ta doba v njih praktiki. Predloge bodo v kratkem predložene poslanski zbornici in rešene še v poletnem zasedanju. Enaki ukrepi za drž. uradništvo izidejo v kratkem naredbenim potom.

MORAVSKE VOLITVE.

Brno, 16. Pri včerajšnjih ožjih volitvah je splošne skupine za moravski deželni zbor na bil izvoljeni: V nemških volilnih okrajih: Socialist Nießner, liberalce Rogelböck in Zeissl, krščanski socialce Budig; v čeških okrajih: socialisti (separatisti) Hybeš, Svoboda, Filipčič, Tusar, Koutny, Rouček, naprednjak Reichstätter, agrarec Sonntag, krščanska socialca Filek in Navratil. V nemških okrajih so izgubili in krščanski socialci dobili en mandat, v čeških so socialisti dobili in krščanski socialci izgubili dva mandata.

NEMŠKI RADIKALEC, DRŽAVNI POSLANEC WOLF PRED POROTNIKI.

Dunaj, 16. Pred porotniki je bil danes proces zaradi razžaljena časti. Tožil je drž. poslanec Wolf, znan nemški kričač, »Alldeutsches Tagblatt«. 18. decembra je list imenoval Wolfa ostudnega sleparja, ki izdaja nemstvo tolikokrat, kolikorkrat bi je moral zastopati. Njegova politika je razumljiva, ker je on močno pristopen podkupovanju. Porotniki so razsodili 7 proti 5 glasovom, da obtoženca, urednika Lischka in Fraß, nista doprinesla dokaz resnice. Lischka je bil obsojen na 6 tednov zapor, Fraß na 4 tedne.

ZMAGA OPOZICIONALNEGA KANDIDATA NA OGRSKEM.

Bonyhad, 16. Pri volitvi državne poslanca v veliki županiji Tolna je zmagal opozicionalni kandidat Elemer Simontits.

ATENTAT BLAZNEGA.

Bolcan, 16. Baron Avgust Sordo iz Levika, ki je prišel te dni sem, je zblaznel in si domišlja, da ga preganjajo. V tem stanju je prišel v kapucinsko cerkev, ter je začel iz revolverja streljati na fratre, ki so v grozi zbežali. Blaznega barona so razorožili in oddali v bolnišnico. Baron Sordo je zbujal pozornost že pri nekem pogrebu s svojimi izredno konfuznimi govori.

STAVKA V MILANU.

Milan, 16. Stavka v mestu in okolici se je močno razširila. V kovinarskih podjetjih so danes vse delavnice zapuščene, le v tovarni Brelli se je zglašilo nekoliko stavkokožar. Tudi v San Giovanni so ostale tovarne zaprte. Trgovski promet se je zelo skrčil; komaj dovozov je na ulicah, ki pa vozijo deloma popolnoma prazni. Tupatam je prišlo do spopada. Plinarno v San Celso so zastupili vsi delavci. Brzojavni uslužbenci so šli še včeraj posredovati poštnega ravnatelja na delo. Stavka je skrajšev je kompletna. Ravnateljstvo podleže »Edisona«, odkoder je stavka izšla, se je začelo pogajati z delavci.

EKSPLODIRANA GRANATA.

Trije težko ranjeni.

Rim, 16. Pri artiljerijskih strelnih vajah je neka granata padla na tla, ne da bi eksplodirala. Artiljerijski korporal Cola, pehotni korporal Pavlucci in svobodnik Marinelli so odnesli v sobo, da bi jo razložili. Tukaj pa jim je granata razpočila v rokah. Vsi trije težko ranjeni. Odpeljali so jih v bolnišnico, kjer Cola umira.

BOJI V CIRENEJAKI.

Bengazi, 17. V okolici Karsa, Tujla, Dria in Sutelarka so vojaške oblasti v zadnjih dveh dnevih zaplenile 150 pušk in pištol in mnogo streliva. Aretirane so bile v tem času štiri

Kmetijska šola na Grmu.

Dr. Slanc.

(Dalje.)

Imamo zgodovino razvojev kmetovanja. Rimljani so bili dobri kmeti. Naše slov. dežele niso za kmetijo pripravne kultivirali menihi: benediktinci, cisterzijenci, kartuzijani, trapisti v stoletjih 3 do 8, kakor na Nemškem v nekaterih krajih, kjer je bilo treba kčiti hoste, to so storili davno prej Rimljani. Vse polno je na naši zemlji sledov bivanja rimskih vojakov, ki so obenem bili tudi kolonisti — kmeti. Vinograd, največje veselje slovenskega kmeta v vinorodnih krajih, so uredili Rimljani pri nas.

Po trajni naselitvi Germanov in Slovanov se je začela kmetija teh narodov. Bila je prav začetna; ti narodi se niso hoteli učiti od Rimljanov, malo njih vodnik in učitelj katoliški duhovnik. Dolgo nahajamo še pri nas triletno obdelovanje polja (Dreifelderwirtschaft), dolgo se pase po vsem polju (Weidewirtschaft), ali se

spravlja za zimo le malo mrve (Feldgraswirtschaft). Do 8. stoletja je kmetija pri nas v prvih razvojih in je v navedenih načinih kmetovanja zelo potratna.

Ves kmetijski svet je skupen. Sčasom se oddeljuje posamezni deli, dani posameznikom v došmrtni užitek. Ali germanske vojaško organizirane čete vpeljejo in to posebno s pomočjo svojih vojakov-voditeljev in duhovstva tlakarsko kmetijo. Kmet-tlakar ni ravno suženj, kakor pod Rimljani, ali navezan je na grad, na opatijo, samostan; on robuje, desetine oddaja in v vsem drugem ima živeti kakor zahteva grajska gospoda. Ako ga je malo, se mu precej dobro godi, ako ga je dosti, ne tehta njegovo življenje dosti. Njegov duhovnik ga tolaži v miru živi, ker ga varuje grajski gospod s svojim mečem pred sovražniki, in s tem, da bo živil na drugem svetu nebesa. Kmetiško delo

osebe. Čete majorja Cesarinija, ki so »očistile« berziško okolico, se vračajo v Tokro in v Bengazi.

NEMIRI V MAROKU.

Pred splošno vstajo.

Pariz, 17. Iz Melille je dospelo poročilo, da se je v mulajski pokrajini vstaja nevarno razširila. Oznanjena je sveta vojna zoper Francoze in Spance. Iz notranje dežele so prišli ka-tilski rodovi, da ojačajo arabske postojanke na višinah med Cevto in Tetuanom. Splošno mne-je je, da izbruhne pov sed deželi vstaja, ko zbero uporniki svoje čete.

Španska vlada odpošlje v Maroko 20.000 mož.

Madrid, 17. Ministrski svet je sklenil od- poslati v Maroko 20.000 mož, da zatire vstaško gibanje.

Vstaja v Agadiju.

Pariz, 16. Po poročilih iz Mogadorja se je od- peljal bataljon vojakov, sestavljen iz Zuayov, pomožnih čet in dveh topničarskih oddelkov v Agadiju, da zasede arabske opozicije. Trans- portne ladje spremljata dve križarki, da v slu- čaj potrebe podpreta izkrcanje čet in njih operacije.

Maročanski nemiri v francoski posl. zbornici.

Pariz, 16. Na današnji seji posl. zbornice namerava vlada zahtevati odgovodite odgovora na interpelacijo socialnega demokrata Jaurésa o dogodkih v Maroku in predlagati, da se na- daljuje razprava o triletni vojaški službi.

Boji španskih čet.

Pariz, 16. »Agence Havas« poroča iz Te- tuana: Španske čete so osvojile 14. junija po- grditim boju holme okoli Buselina. Španci so izgubili 5 oficirjev in 30 mož. Mavri imajo nad 300 mrtvih.

ZA MEDNARODNO RAZSODIŠČE.

Ameriško-japonski spor.

London, 16. Iz Washingtona javljajo: Ja- ponski poslanik je naznanil, da je Japonska pri- pravljena, obnoviti pogodbo o razsodiščih, ki poteče dne 24. avgusta, na 15 let. Nekateri se- natarji nasprotujejo obnovitvi pogodbe, ker se »boje«, da bi prišlo vprašanje kalifornijskih zemljiških zakonov, ki prepovedujejo Japon- cem nakup zemljišč, pred razsodišče v Hagu. Vkljub temu upa državni tajnik Bryan, da bo večina senata odobrila podaljšanje pogodbe. S tem bi bila zagotovljena mirna rešitev kalifor- nijskega spora.

25 držav za razsodišče.

Washington, 16. Na nekem banketu je dr- žavni tajnik Bryan izjavil, da bo do božiča 25 držav pristopilo pogodbi o razsodiščih.

SAMOMOR ANGLEŠKEGA ČASNIKARJA.

Pariz, 16. Iz Novega Jorka brzojavljajo, da si je znani žurnalista Avgust Hamilton včeraj prežgal vrat. Hamilton je bil prišel v Novi Jork, da bi tukaj priredil vrsto predavanj o svojih doživljajih in izkušnjah v balkanski vojni. Za predavanja se je pa pokazalo tako malo za- nimanja, da so se morala odpovedati. To je Ha- miltona tako potrla, da dva tedna ni zapustil hotela. Včeraj, ko je prišel sluga v njegovo sobo, ga je našel s prerezanim vratom na postelji. Hamilton je bil eden najbolj znanih vojnihi do- pisnikov in zapušča spise velike vrednosti.

Turška zarota.

Atentator Zia aretiran.

Carigrad, 16. Policija je izvedela za hišo, v kateri se je skrival morilec Zia v okraju Beşiktaş. Zia je naznanil oblasti, da se hoče vdati. Policija ga je aretirala in zaprla v hiši vojnega guvernerja.

Novi sokrivci.

Pariz, 16. »Agence Havas« poroča iz Ca- rigrada: Policija je obkolila neko hišo v okraju Dinan Zolu v Stambulu. Pravijo, da sta v njej še dva sokrivca atentata, ali pa vsaj eden. Ko prazno. Prebivalci so ušli skozi zadnja vrata. Prazno. Prebivalci so ušli skozi zadnja vrata.

Zmota?

Carigrad, 16. Neka ženska po imenu Kar- nana, ki stanuje v hiši v ulici Mir Mehmeda, katero je policija obkrožila, izjavila, da so bili Ševki, Kjazim in Ali doma, ko se je izvršil atentat na Mahmud Ševketa.

Zarota v Kostanci?

Carigrad, 17. Policija misli, da se je za- rota zoper bivšega vezirja zasnovala v Ko- stanci na Rumunskem. Kjazim je baje prišel v Carigrad iz Rumunije.

Izgnan minister.

Carigrad, 17. Bivši minister za notranje zadeve Daniš beg je izgnan iz Carigrada.

Novi ministri.

Carigrad, 17. Vrhovni armadni poveljnik Izet paša je sprejel vojno ministrstvo. Talaat beg prevzame ministrstvo za notranje zadeve, dosedanj minister Hadži Adil pa bo imenovan za predsednika državnega sveta.

Aretacije.

Carigrad, 17. Kamilov sin Musih je areti- ran. V zvezi z atentatom je izvršila policija tudi mnogo aretacij v Trapecuntu; med temi je en preiskovalni sodnik in dva turška časniki- karja. Vse so prepeljali v Carigrad.

Čez 400 aretiranih.

Kelmoranj, 17. »Köln. Ztg.« poroča iz Ca- rigrada: Zdi se, da je imela zarota, kateri je padel Mahmud Ševket paša zažrtve, namen strmoglaviti sedanjo vlado in zrušiti voditelje

mladoturškega komiteja. Oblasti delajo z iz- redno vneto, da bi razkrile morilce in ostale sokrivce. Med aretiranimi je tudi nekoliko prin- cev. Število aretiranih presega doslej 400. Vsi zapori so prenapolnjeni.

Izpuščen general.

Carigrad, 17. General Abuk paša, ki je bil tri dni zaprt v vojnem ministrstvu, je izpuščen in mu je vrnjeno poveljstvo nad armado pred Cataldzo. Kakor se čuje, se je dosegla sprava med Abuk pašo in mladoturškim komitejem.

Mladoturški nazori.

Carigrad, 17. V mladoturških krogih trdijo, da ni govora o politični zaroti, ki bi šla za tem, da strmoglavijo mladoturško vlado. Po raznih krajih države je mnogo takih, ki se ne morejo potolažiti zaradi smrti Nazim paše in so prisegli smrt vsem onim, katerim pripisu- jejo, da so krivi njegovega umora. Ali to so osamljene osebe, ki nimajo nobenega politi- čnega programa. Razum mladoturkov ni nobene politične organizacije v deželi, mladoturki pa uživajo zaupanje prebivalstva. To naglašanje se sliši, kakor da bi mladoturki tolažili sami sebe. Nedvomno imajo njih politični nasprotniki po državi in v tujini, ki jim pripisujejo vso kriv- do turških porazov, trdno organizacijo in ne bodo morali, dokler ne bo odpravljen mlado- turški režim, ki ga tudi večina prebivalstva ne- dvomno sovraži.

Goriško.

— Podgora. Te dni dobe nekateri sodrugi in somišljeniki »Zarjo« na ogled. Priporočamo vsem, da se na »Zarjo« naročijo in jo kar naj- bolj razširijo. Posebno priporočamo sodrugom, da zahtevajo »Zarjo« v tistih lokalih, kamor zahajajo; kdor ima od delavcev dobiček, mora biti naročen na delavski časopis. Skrajni čas je, da se podgorsko delavstvo začne bolj zanimati za »Zarjo«.

— Izjava. Nekaj časa sem se začeli neka- teri pobožni in nepobožni jeziki goniti proti meni, oziroma proti moji družini, z očitnim na- menom, mi na en ali drug način škodujejo. Ime- nujem jih javno najpogostejše obrekovalce in obrekovalce in bom, če se bodo to obrekovanje proti meni in moji družini nadaljevalo, proti njim brezpozorno sodnijsko postopal. — Pod- gora, 15. junija 1913. — Valentin Komavli.

Trst.

— Politični odbor. V soboto 20. t. m. ob pol 9. zvečer važna odborova seja.

— »Ljudski oder«. V petek ob 8. in pol zve- čer važna odborova seja. Odborniki naj se seje udeležijo v polnem številu.

— Pevski zbor. V četrtek 19. t. m. redna pevska vaja. Starim in novim pevcem priporo- čamo toplot, da se udeležijo te in vseh vaj redno in polnoštevilno.

— Krajna organizacija za Rojan in Novo mesto. V sredo 18. t. m. ob 8. zvečer odborova seja v gostilni »Internacional« v ulici Boccaccio št. 25. Vabljeni so vsi odborniki, namestniki, nadzorniki in člani osrednjega politič. odbora.

— Tajništvo prometnih delavcev v Trstu naznanja članom vseh skupin prometnih usluž- bencev, da je nakupilo obilo slovenskih, hrvat- skih, italijanskih in nemških knjig, katere se bodo izposojale članom na dom. Člane poziv- vamo, naj se te svoje knjižnice poslužujejo v obili meri.

— Pokvarjeno veselje. Ožja volitev med dr. Pertotom in sodrugom Kopačem je prišla slovenskim naprednjakom nepričakovano. Bili so prepričani, da bo izvoljen njihov kandidat dr. Pertot takoj pri prvi volitvi. V to svrhu so našli toliko za Sv. Ivan kakor tudi za Rocol godbo, ki naj bi zvečer po zmagi z zastavo na čelu svirala po ulicah in naznanjevala zmago narodnjaštva nad delavci. Pa ni šlo po njihove- vem! Dr. Pertot je moral nastopiti pot ožje vo- litve in godbe z zastavami so ostale skrite. Rdečkarji, t. j. zavedni delavci, so narodnjakom pokvarili veselje. Za narodnjake je v Kolonji, na Vrdeli in v Rocolu preveč socialistov. Upamo, da jih bo pri prihodnjih volitvah še več!

Novice.

* »Salcburški zakoni«. Klerikalci ne odne- hajo v boju, ki so ga začeli proti ljudem, katere je zakon razočaral in katerim neusmiljeni za- stareli zakon ne nudi pomoči. Poročali smo že o procesu proti bivšemu duhovniku, sedanjemu protiklerikalnemu pisatelju Kirchsteigerju — (»Rdeči Prapor« je svoj čas prinašal njegov ro- man »Pod spovednim pečatom«; roman je iz- šel tudi kot knjiga, ki se dobi v založbi »Zarje«) ki je katoliško ločenim osebam s takozvanim »salcburškim zakonom« hotel dati priliko, da se zavarujejo proti obrekovanju hudobnih je- zikov. Zaradi tega je bil obtožen, ker je s tem onečašchal zakramet zakona, a deželno sodišče v Salcburgu ga je oprostilo. Sodišče je takrat natančno dognalo, kako da postopa Kirchstei- ger pri sklepanju zakonov. Kirchsteiger je naj- prej imel nagovor, v katerem je naslikal ose- bam, ki so prišle k njemu po blagoslov za novo zvezo, trpljenje ločenih katoličanov, ki je mo- rajo prenašati vse življenje; potem je pojasnil pomen ceremonije, ki jo bo on izvršil in po- udarjal, da morata biti obe osebi očističeni vseh grehov in da jima odpušča po običajih stare katoliške cerkve in po svoji duhovniški moči vse grehe. Nato ju je blagoslovil, a ne v imenu papeža ali države, temveč v imenu božjem. Dvojica je morala potem obljubiti, da hoče vztrajati in ljubezni in zvestobi, da hoče deliti veselje in trpljenje in obljubiti, da bo takoj, ko se reformira državna postava glede zakona ali ko bo veljavno ločena prejšnja zakonska zveza, sklenila zakon, ki bo veljaven po državnih in cerkvenih postavah. Ko sta to obljubila, sta si podala roke. Kirchsteiger ju je blagoslovil in

jima izročil blagoslovljene prstane. Z nagovo- rom o učinkih podeljenega blagoslova je bila slovesnost končana. Priče, ki jih je blagoslovil Kirchsteiger ob novi zvezi, so izpovedale, da so dobro vedele, da ceremonija ni bila enako- vredna z zakonom, kakršnega terja postava. Vse priče so pa soglašale v tem da je napravil blagoslov nanje izredno svečanosten, resen, pretresljiv vtisk in da ni Kirchsteiger niti naj- manje posnemal ali smešil zakona v cerkvenem smislu, ampak so bili prevzeti od resnosti in dostojanstva onega trenutka. Kirchsteiger ni zahteval nikakršne nagrade za svoj blagoslov, pač pa je sprejel, če mu je kdo prostovoljno na- klaonil darilo. Salcburško deželno sodišče je Kirchsteigerja oprostilo, ker v njegovem po- stopanju ni bilo nič poniževalnega za cerkveni zakon. Kirchsteiger je duhovnik in ima pravi- co, da blagoslovlja. Stori je to, za kar je kot duhovnik upravičen. Od tega procesa je poteklo že deset mesecev, a sedaj mu preti zopet nova obtožba. Od takrat, ko ga je sodišče oprostilo, je Kirchsteiger blagoslovil že veliko parov in je v ta namen uredil tudi prav dostojno ka- pelo. Na stotine ljudi je prišlo k njemu, ki vsled našega zastarelega zakona ne morejo skleniti nove zveze in ki so prisiljene, da žive v »div- jem zakonu«. Takoj prišel h Kirchsteigerju tudi tiskar iz Gradca in Kirchsteiger je blago- slovil njegovo novo zvezo. Ko je pa tiskarjeva ločena žena izvedela o tem, je ovadila svojega ločenega soproga zaradi bigamije. Salcburško državno pravdnništvo vodi sedaj že predprei- kavo zoper Kirchsteigerja in prav gotovo tiče za ovadbo klerikalci.

Odgovorni urednik Fran Bartl.

Izdaja in zalaga založba »Zarje«.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani.

Splošna priljubljenost

preizkušenega : Franckovega : kavi- nega pridatka* pripisati je njegovi ne- dosežni izdatnosti v jedru, okusu in barvi.

* s kavnim mlinčkom.

Učiteljska tiskarna

Ljubljana, Francičkanska ul. 8

r. z. z. o. z.

Tiskovine za šole, župan- stva in urade. Najmoder- nejše plakate in vabila za : shode in veselice. :

Letne zaključke

za društva.

Najmodernejša uredba za ti- skanje listov, knjig, brošur, : muzikalij itd. :

Stereotipija. Litografija.

Moderni klobuki za gospode

trdi in mehki, najnovejših oblik in barv, slamniki, čepice, vse v nedvomljivo naj- večji izbiri in najboljši kakovosti iz prvih svetovnih tvornic po zelo skromnih stalnih cenah z 10% popustom v

Modni in športni trgovini
P. Magdić, Ljubljana, nasproti glavne pošte.

Anton Bajec

umetni in trgovski vrtnar

naznanja sl. p. n. občinstvu, da se nabaja njegov

cvetlični salon Pod Trančo

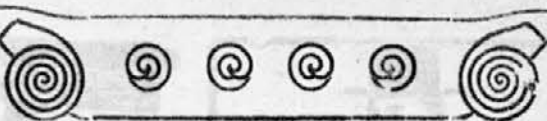
Velika zaloga suhih vencev.

Izdelovanje šopkov, vencev, trakov itd.

Okusno delo in zmerne cene.

Zunanja naročila se točno izvršujejo.

Vrtnarija na Tržaški cesti 34.

Kavarna

Unione v Trstu

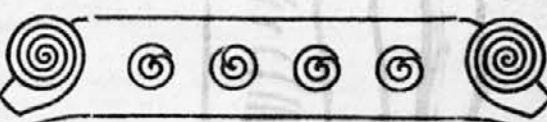
ulica Caserma in Torre Bianca

Velika zbirka političnih in leposlovnih re- vij in časnikov v vseh jezikih.

Biljardi.

Šhajališče tržaških in vnanjih sodrugov.

Postrežba točna. — Napitnina je odpravljena.

Vezana „Zarja“

v polletnih knjigah za leto 1911 in 1912 se dobi. Cena vsake knjige K 14.—

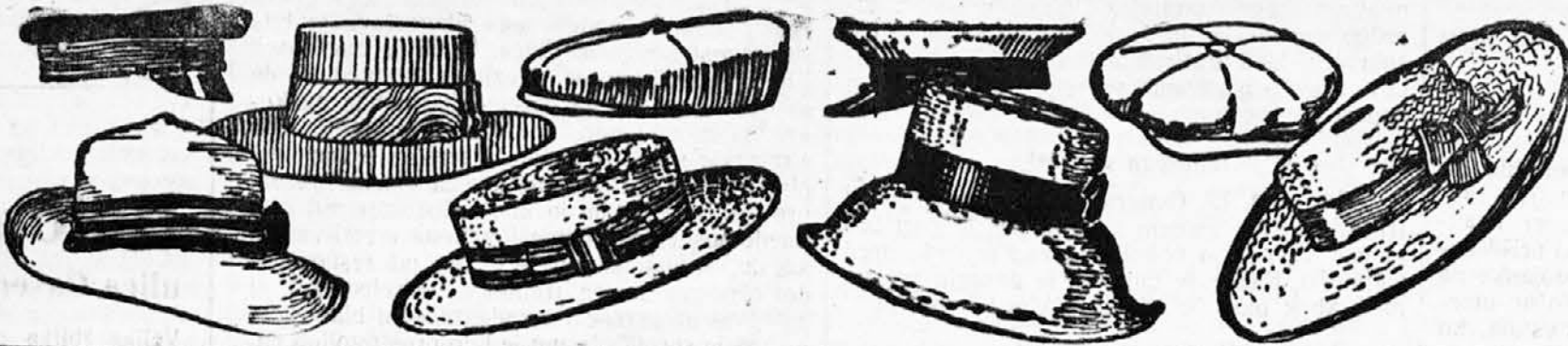
Okrajna bolniška bla- gajna v Ljubljani.

Pisarna: Gosposka ulica št. 12, pritličje, levo (poslopje banke „Slavije“). Uradne ure so od 8. zjutraj do 2. popoldne. Ob nedeljah in praznikih je blagajna zaprta.

Zdravnik blagajne	Ordinira		Stanovanje
	dopol.	popol.	
Dr. Zajec Ivan splošno zdravljenje	—	1—3	Franciščanska ul. št. 2, II. nadst.
Dr. Košenina Peter splošno zdravljenje	1/11—1/12	—	Dunajska cesta št. 6, pritličje
Dr. Robida Ivan splošno zdravljenje	11—12	2—3	Dalmatinova ul. št. 3, pritličje
Dr. Ipavic Benjamin splošno zdravljenje	10—12	—	Mestni trg št. 3, I. nadstropje
Dr. Bock Emil očesne in ušesne bolezni	10—12	2—3	Franciščanska ul. št. 4, pritličje
Dr. Demšar Jernej kožne in spolne bolezni	10—12	5—6	Prešernova ulica št. 3, III. nadst.

Člani, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se mo- rajo zglasti v pisarno bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico, za zdravnika (bolniško zglas- nico); brez te ordinirajo zdravniki le v nujnih slučajih. Troškov, ki nastanejo, kadar zboleli član vam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne po- vrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdrav- nika izpolnjeni bolniški list se mora takoj oddati s blagajniški pisarni. Ob nedeljah in praznikih se ordinira le v nujnih slučajih. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. Bolniščnina se izplačuje ko soboto, če je ta dan praznik, pa dan prej od 8. zjutraj do 1. popoldne. S pritožbami se je obračati do načelnika blagajne.

Načelnstvo.

Delavske konsumne zadruge za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu

(registrovana zadruga z omejenim jamstvom)

Valel velikega dohoda blaga v

skladišče za oblačila

ulica Raffineria šte. 3

so štirje oddelki:

konfekcija - manufaktura == pokrivala - obuvala ==

popolnoma oskrbljeni z zadnjimi novostmi za nastopajočo

pomladansko in letno sezono.

Cene:

Konfekcijski oddelk:

	meter od	do
Otove obleke za moške iz najmodernejšega blaga	K 22-80	naprej
Otove obleke za dečke	16-50	"
Otove obleke za dečke s kratkimi hlačami	12-—	"
Kostumi za otroke	6-—	K 15-—
Povrhniki in raglani za moške	28-—	50-—
Moške obeke iz platna	14-50	naprej
Obleke za dečke	9-—	"
Kostumi za otroke	4-40	"

Sacco Alpapas črni, modri in sivi v veliki izbiri.

Obleke po meri:

Izgotovljene v lastni krojačnici po najnovejših vzorcih in v najfinjšem rezu ter natančno izdelane.

Moške obleke ševota	K 48-—	naprej
Moške obleke iz počesane volne	52-50	"
Moške obleke iz počesane volne, modre	48-—	"
Moške obleke iz črnega prijeta itd.	55-50	"
Povrhniki in raglani za moške	55-—	"

Oddelk manufaktur:

	meter od	do
Volneno blago za ženske obleke:		
Seviot modri in barvani	K 2-—	K 4-50
Drap de Dame	2-10	3-50
Gross de Coth	4-50	7-—
Alpaca (lister)	2-20	4-—
Popeline, v barvah in črni	2-20	3-40
Voile iz volne	1-28	1-60
Mousseline, gladki in risani	2-—	3-50

Svilnato blago:

	meter od	do
Ponges v barvah	K 1-10	K 1-50
Duchesse za bluze	2-20	3-—
Svile in mousseline v izpreminjavalnih barvah	1-60	3-30
Svile za podloge v barvah	1-60	2-20
Topelin-Eolienne	5-20	6-—
Duchesse Brillant, gladki	3-—	naprej
Svila liberty, črtana	3-40	"
Taffetas visoki za krila	2-80	K 4-—
Croise iz svile v izpreminjavalnih barvah	3-80	naprej
Taffetas črtan (novost za bluze)	2-80	K 4-—

Blago iz platna:

	meter od	do
Panama, beli in barvani	K —96	K 1-80
Etamine, barvan (visokost 120 cm)	2-—	"
Marquesette iz črne volne	4-—	"
Eponge, beli in barvani	3-—	"
Voile iz bombaža	—52	—70
Brillant, beli in barvani	—72	"
Brillant, prozorni	1-20	"
Tercalle v najlepših risbah	—52	—90
Battiste gladek in risan	—80	1-20
Liberty za bluze	1-10	1-30
Serpe iz platna in šali (fantasie)	4-50	9-—
Serpe iz barvane garze	3-50	5-—

Čipke za bluze in okraske 1-— 6-—
Vihutega se izdelujejo ženske obleke 36-— naprej

Oddelk pokrival:

	komad od	do
Mornarske kape iz slame za dečke	K 1-50	K 9-20
Slamniki garnirani za otroke in dečke, zadnji vzorec	3-—	11-—
Veslarske kape iz slame za dečke in moške	2-—	naprej
Slamniki, katere se lahko zvije v različnih oblikah	2-—	"
Slamniki, panama za moške	15-—	K 40-—
Klobuki iz platna za moške in dečke	1-50	naprej
Klobuki iz platna, garnirani za otroke in dečke	3-90	naprej
Kape iz sukna in iz platna za dečke	—80	3-—
Mornarske iz platna, bele in naravne, za oprati	1-30	naprej
Kape iz platna in svile za moške	1-—	5-—
Burski klobuki iz kože in platna za dečke	1-—	6-—
Klobuki iz klobučevine letni od prvih italijanskih tovarn	3-—	9-—
Klobuki trdi (katranirani) od 1. zadrage klobučarjev na Dunaju	4-60	10-50
Specialiteta trdih klobukov angleških in francoskih	—	11-50
Dežniki iz pavole za moške in ženske	2-80	4-—
Dežniki iz polžide	4-50	8-—
Dežniki iz žide	9-—	12-—
Dežniki-palce za moške	11-80	11-40 15-—
Palice za izprehod	—80	naprej

Oddelk obuval:

	par od	do
Specialiteta ameriških obuval iz ševroa in boks kalp.		
Čevlji „Derby“ za moške	K 11-90	K 15-—
Čevlji z gumbi, krasni	13-—	16-—
Čevlji „Triumph“	12-30	15-80
Čevlji z elastičnimi stranicama	8-70	13-—
Ženski čevlji ameriške in francoske forme.		
Ženski čevlji „Oscarie“	K 10-40	K 13-—
Ženski čevlji „Chevreux“	10-—	15-80
Ženski čevlji „Chevrette“	9-30	12-—
Čevlji za dečke v vseh oblikah:		
Čevlji „Derby“ z gumbi, „Triumph“ itd.	K 7-—	K 11-—
Čevlji za otroke	1-20	5-—
Čevlji, nizki ameriški, črni in barvani za dečke in moške	11-50	16-—
Čevlji nizki za ženske, črni in barvani iz Chevreux-a in Oscarie:		
Čevlji nizki za ženske, „Derby“	K 9-—	K 14-—
Čevlji nizki za ženske z gumbi	9-20	15-80
Čevlji nizki za ženske, odprti	7-40	11-70
Obuvala za otroke — čevlji fantazija, v barvah in beli — sandali — čevlji iz platna itd.		

Skladišče za oblačila je odprto ob delavnikih od 8. zjutraj do 1. popoldne in od 3. do 7. zvečer: ob praznikih od 8. zjutraj do 1. popoldne.

Ravnateljstvo.

